

A TANÁCS (KKBP) 2019/2191 HATÁROZATA**(2019. december 19.)**

a tiltott hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszernek illetéktelen kezekbe jutása és tiltott transzfere ockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer („iTrace IV”) támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 28. cikke (1) bekezdésére és 31. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

- (1) Az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó, 2016. évi globális stratégiája (a továbbiakban: az EU globális stratégiája) hangsúlyozza, hogy az Unió kiáll a béke mellett és garantálni fogja polgárainak és területének a biztonságát, továbbá fokozni fogja hozzájárulását a kollektív biztonsághoz. Az Unió határozottan támogatja a többoldalú leszerelési, nonproliférációs és fegyverzet-ellenőrzési egyezmények és rendszerek teljes körű végrehajtását és érvényesítését is, illetve szorgalmazza „a fegyverek határokon átnyúló nyomom követését”, elismerve, hogy Európa biztonsága a belső és külső fenyegetések és kihívások felmérésének javításán és megosztásán múlik.
- (2) „A fegyverállomány biztonságossá tétele, a polgárok védelme” című, a tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer elleni, 2018. november 19-i uniós stratégia (a továbbiakban: a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia) hangsúlyozza, hogy a tiltott tűzfegyverek, valamint kézi- és könnyűfegyverek továbbra is hozzájárulnak az instabilitáshoz és erőszakhoz az Unióban, az Unió közvetlen szomszédságában és a világ többi részén. A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia meghatározza az említett kihívások kezelésére irányuló uniós fellépés keretét, és abban az Unió kötelezettségét vállal arra, hogy támogatja a konfliktusövezetekben a tiltott kézi- és könnyűfegyverek eredetét célzó kutatási erőfeszítéseket, például a *Conflict Armament Research* iTrace projektjét.
- (3) A (KKBP) 2019/1560 tanácsi határozattal ⁽¹⁾ módosított 2008/944/KKBP tanácsi közös álláspont ⁽²⁾ tükrözi a tagállamok azon határozott szándékát, hogy kezeljék többek között a katonai technológia vagy felszerelés nemkívánatos rendeltetési helyekre történő újrakivitelének, illetve terrorista szervezetek vagy egyes terroristák kezébe jutásának a kockázatát.
- (4) Az EU 2005. évi terrorizmus elleni stratégiája hangsúlyozza a terrorista csoportok általi fegyverbeszerzés veszélyét, ideértve a kézi- és könnyűfegyvereket is, és felszólítja a tagállamokat, hogy a lehető legjobban használják ki az uniós szintű kutatási tevékenységeket.
- (5) A hagyományos fegyverek és lőszerreik tiltott gyártása, transzfere és kereskedelme, valamint túlzott felhalmozása és ellenőrizetlen terjedése növeli a bizonytalanságot Európában és szomszédságában, valamint a világ számos más térségében, mivel elmélyíti a konfliktusokat és aláássa a konfliktust követő békeépítést, ezáltal pedig súlyosan veszélyezteti az európai békét és biztonságot.
- (6) A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia kimondja, hogy az Unió támogatni fogja a fegyverembargók ellenőrzésével foglalkozó ENSZ-bizottságok munkáját, és meg fogja vizsgálni, hogyan javítható e bizottságoknak az illetéktelen kezekbe jutással, valamint a tiltott tűzfegyverekkel, illetve kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos megállapításaihoz való hozzáférés a fegyverkivitel ellenőrzése céljából.
- (7) A kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzéséről, leküzdéséről és megszüntetéséről szóló, 2001. július 20-án elfogadott ENSZ cselekvési program (a továbbiakban: az ENSZ cselekvési programja) keretében az ENSZ minden tagállama vállalta, hogy megelőzi a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelmét vagy azok jogosulatlan címzettek kezébe juttatását, valamint – különösen –, hogy az exportengedélyek iránti kérelmek elbírálásakor mérlegeli a kézi- és könnyűfegyverek illegális kereskedelmi forgalomba kerülésének a kockázatát.

⁽¹⁾ A Tanács (KKBP) 2019/1560 határozata (2019. szeptember 16.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról szóló 2008/944/KKBP tanácsi közös álláspont módosításáról (HL L 239., 2019.9.17., 16. o.).

⁽²⁾ A Tanács 2008/944/KKBP közös álláspontja (2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról (HL L 335., 2008.12.13., 99. o.).

- (8) 2005. december 8-án az ENSZ-közgyűlés elfogadta az államok számára a tiltott kézi- és könnyűfegyverek kellő időben történő és megbízható azonosítását és nyomon követését lehetővé tevő nemzetközi egyezményt.
- (9) Az ENSZ cselekvési programjának 2018. évi harmadik felülvizsgálati konferenciáján az ENSZ valamennyi tagállama megerősítette azon kötelezettségvállalását, hogy arra ösztönzi az államokat, hogy a tiltott kézi- és könnyűfegyverek nyomon követése során – ideértve a konfliktushelyzetben vagy konfliktus utáni helyzetben talált fegyvereket is – tanulmányozzák a kézi- és könnyűfegyverek megtalálásának helye szerinti állam nyilvántartásait és/vagy konzultáljanak a fegyver gyártásának helye szerinti állammal.
- (10) 2014. december 24-én hatályba lépett a Fegyverkereskedelmi Szerződés. A szerződésnek az a célja, hogy a lehető legmagasabb szintű egységes nemzetközi előírásokat állapítson meg a hagyományos fegyverek nemzetközi kereskedelmének szabályozására, illetve a szabályozás javítására vonatkozóan, megelőzze és felszámolja a hagyományos fegyverek tiltott kereskedelmét, valamint megelőzze, hogy azok illetéktelen kezekbe jussanak. Az Uniónak támogatnia kell az ENSZ minden tagállamát a fegyvertranszferek hatékony ellenőrzésében, hogy ezáltal a Fegyverkereskedelmi Szerződés minél nagyobb hatást fejtsen ki, különösen a 11. cikkének a végrehajtását illetően.
- (11) Az Unió korábban a 2013/698/KKBP ⁽³⁾, a (KKBP) 2015/1908 ⁽⁴⁾ és a (KKBP) 2017/2283 ⁽⁵⁾ (iTrace I, II és III) tanácsi határozattal támogatta az iTrace-t, és támogatni kívánja az iTrace IV-et, azaz a tiltott hagyományos fegyverekre és az azokhoz szükséges lőszerre vonatkozó ezen globális jelentéstételi mechanizmus negyedik szakaszát annak érdekében, hogy az EU globális stratégiájában foglalt kérésnek megfelelően hozzájáruljon Európa kollektív biztonságához,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

(1) Az EU globális stratégiájának, a 2008/944/KKBP közös álláspontnak és a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiának a végrehajtása, valamint a béke és a biztonság előmozdítása céljából a projekt keretében folytatott, az Unió által támogatandó tevékenységeknek a következő konkrét célok teljesítésére kell irányulniuk:

- a konfliktus sújtotta térségekben az illetéktelen kezekbe jutott vagy illegálisan értékesített hagyományos fegyverekre és az azokhoz szükséges lőszerre vonatkozó, felhasználóbarát globális információkezelési rendszer („iTrace”) folyamatos karbantartása annak érdekében, hogy a szakpolitikai döntéshozók, a hagyományos fegyverek ellenőrzésével foglalkozó szakértők és a hagyományos fegyverek kivitelének ellenőrzésével foglalkozó tisztviselők részére releváns információkat biztosítson ahhoz, hogy hatékony, bizonyítékokon alapuló stratégiákat és projekteket dolgozthassanak ki a hagyományos fegyverek és lőszereik tiltott terjesztése ellen,
- a konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságai számára képzés és mentorálás biztosítása a következők céljából: a tiltott hagyományos fegyverek azonosítására és nyomon követésére szolgáló, fenntartható nemzeti kapacitás kifejlesztése, az iTrace projekttel való tartós együttműködés ösztönzése, a készletek fizikai biztonságára és a készletkezelésre (PSSM) vonatkozó prioritások megfelelőbb meghatározása, a fegyverzet-ellenőrzéssel és a bűnüldözési célú segítségnyújtással kapcsolatos nemzeti követelmények pontosabb meghatározása, elsősorban az uniós finanszírozású kezdeményezések, mint például az Interpol tiltottfegyver-nyilvántartása és visszakövetési rendszere (iARMS), valamint a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol) tevékenységei keretében, valamint az uniós missziókkal és kezdeményezésekkel folytatott párbeszéd megerősítése,
- gyakoribb és hosszabb időtartamú helyszíni kutatások végzése a konfliktus sújtotta területeken illegálisan forgalomban lévő hagyományos fegyverekkel és az azokhoz szükséges lőszerrel kapcsolatban, az iTrace rendszerben adatok generálása céljából, válaszul a tagállamok és uniós küldöttségek által megfogalmazott egyértelmű igényekre,

⁽³⁾ A Tanács 2013/698/KKBP határozata (2013. november 25.) a tiltott kézi- és könnyűfegyverekre, más tiltott hagyományos fegyverekre és mindezek lőszereire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszerek tiltott kereskedelme kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer támogatásáról (HL L 320., 2013.11.30., 34. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács (KKBP) 2015/1908 határozata (2015. október 22.) a tiltott kézi- és könnyűfegyverekre, más tiltott hagyományos fegyverekre és az azokhoz tartozó lőszerre vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszerek tiltott kereskedelme kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer („iTrace II”) támogatásáról (HL L 278., 2015.10.23., 15. o.).

⁽⁵⁾ A Tanács (KKBP) 2017/2283 határozata (2017. december 11.) a tiltott kézi- és könnyűfegyverekre, más tiltott hagyományos fegyverekre és mindezek lőszereire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszerek tiltott kereskedelme kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer támogatásáról („iTrace III”) (HL L 328., 2017.12.12., 20. o.).

- igény szerinti támogatás biztosítása a tagállamok fegyverkivitt ellenőrző hatóságai és fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára, beleértve az iTrace projekt személyzetének a tagállamok fővárosaiban tett rendszeres látogatásait, a kockázatértékelésre és a fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása elleni stratégiákra vonatkozó azonnali tanácsadást biztosító 24 órás ügyfélszolgálatot, olyan biztonságos asztali és mobil dashboard alkalmazások fenntartását, amelyek azonnali értesítést küldenek, ha a fegyverek a kivitt követően illetéktelen kezekbe kerülnek, valamint a tagállamok számára kérésre szállítás utáni ellenőrzések végzését az iTrace projekt személyzete által,
- a tudatosság növelése a projekt keretében tett megállapításokról való tájékoztatás révén, az iTrace célja és rendelkezésre álló funkciói ismertségének növelése a nemzetközi és nemzeti szakpolitikai döntéshozók, a hagyományos fegyverek ellenőrzésével foglalkozó szakértők és a fegyverkivitt engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok körében, valamint azon nemzetközi kapacitás javítása, amely egyrészt a hagyományos fegyverek és lőszerrel, illetve a kapcsolódó anyagok tiltott terjesztésének nyomon követésére irányul, másrészt arra, hogy segítse a szakpolitikai döntéshozókat a nemzetközi segítségnyújtás és együttműködés kiemelt területeinek azonosításában, harmadrészt pedig arra, hogy csökkentse annak kockázatát, hogy a hagyományos fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jussanak,
- kulcsfontosságú szakpolitikai kérdéseket érintő jelentések készítése a helyszíni vizsgálatok révén nyert és az iTrace rendszerbe bevitt adatok alapján a nemzetközi figyelemre érdemes konkrét területekről, beleértve a hagyományos fegyverek és lőszerrel tiltott kereskedelmének leggyakoribb mintáit, és a tiltott kereskedelem keretében értékesített hagyományos fegyverek és azokhoz szükséges lőszerrel, illetve kapcsolódó anyagok regionális eloszlását, valamint
- a hagyományos fegyverek és lőszerrel folyamatos nyomon követése a tagállamokkal és a nem uniós államokkal együttműködésben, mivel ez a leghatékonyabb eszköz a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel jogosulatlan felhasználók kezébe juttatása mögött meghúzódó mechanizmusok lehető legteljesebb körű megállapítására és ellenőrzésére. A nyomon követést a hagyományos fegyverek tiltott transzfere mögött meghúzódó emberi, pénzügyi és logisztikai hálózatok azonosítására irányuló utókövetési vizsgálatok egészítik ki.

(2) A projektek részletes leírását e határozat melléklete tartalmazza.

2. cikk

- (1) E határozat végrehajtásáért az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: a főképviselő) felel.
- (2) Az 1. cikkben említett projekt technikai végrehajtását a *Conflict Armament Research Ltd.* (a továbbiakban: CAR) végzi.
- (3) A CAR a feladatait a főképviselő irányítása mellett végzi. A főképviselő az említett célból megkötöti a szükséges megállapodásokat a CAR-al.

3. cikk

- (1) Az 1. cikkben említett projekt végrehajtását szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 5 490 981,87 EUR. A projekt teljes becsült költségvetése 6 311 473,41 EUR, amelynek biztosítása a CAR-al és a német külügyminisztériummal társfinanszírozásban történik majd.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott összeggel finanszírozott kiadásokat az Unió általános költségvetésére alkalmazandó eljárásoknak és szabályoknak megfelelően kell kezelni.
- (3) Az (1) bekezdésben említett pénzügyi referenciaösszeg megfelelő kezelését a Bizottság felügyeli. Az említett célból megkötöti a szükséges megállapodást a CAR-al. Az említett megállapodásban rendelkezni kell arról, hogy a CAR-nak biztosítania kell az uniós hozzájárulás láthatóságát, annak nagyságához mérten.
- (4) A Bizottság törekszik a (3) bekezdésben említett megállapodást ezen határozat hatálybalépését követően mielőbb megkötöni. A Bizottság tájékoztatja a Tanácsot az ezen eljárás során esetlegesen felmerülő nehézségekről és az említett megállapodás megkötésének időpontjáról.

4. cikk

- (1) A főképviselő a CAR által negyedévente készített rendszeres szöveges beszámolók alapján jelentést tesz a Tanácsnak e határozat végrehajtásáról. Az említett jelentések képezik a Tanács által végzett értékelés alapját. Egy külső szervezetnek értékelnie kell a projekt hatását annak érdekében, hogy segítse a Tanácsot e határozat eredményeinek felmérésében.

- (2) A Bizottság jelentést tesz az 1. cikkben említett projekt pénzügyi vonatkozásairól.

5. cikk

- (1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.
- (2) Ez a határozat a 3. cikk (3) bekezdésében említett megállapodás megkötésének időpontját követően 36 hónappal hatályát veszti. Amennyiben azonban a határozat hatálybalépésétől számított hat hónapon belül nem kerül sor a megállapodás megkötésére, a határozat az említett hat hónap elteltével hatályát veszti.

Kelt Brüsszelben, 2019. december 19-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

MELLÉKLET

PROJEKT A TILTOTT HAGYOMÁNYOS FEGYVEREKRE ÉS AZOK LŐSZEREIRE VONATKOZÓ, AZ ILYEN FEGYVEREK ÉS LŐSZEREK ILLETÉKTELEN KEZÉKBE JUTÁSA ÉS TILTOTT TRANSZFERE KOCKÁZATÁNAK CSÖKKENTÉSÉT CÉLZÓ GLOBÁLIS JELENTÉSI RENDSZER TÁMOGATÁSÁHOZ

(„iTrace IV”)

1. A KKBP-támogatás háttere és indokolása

- 1.1. Ez a határozat azon egymást követő tanácsi határozatokra épül, amelyekkel a jogalkotó küzdeni kíván az ellen a destabilizáló hatás ellen, amelyet a hagyományos fegyverek és azok lőszereinek illetéktelen kezekbe jutása és kereskedelme okoz konfliktus sújtotta területeken, és ezen belül is különösen a 2013/698/KKBP, a (KKBP) 2015/1908, és a (KKBP) 2017/2283 tanácsi határozatra, amelyekkel a Tanács létrehozta, illetve megerősítette a hagyományos fegyverekre és azok lőszereire vonatkozó globális jelentési rendszert, az iTrace-t.

A hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek tiltott kereskedelem révén történő elterjedése az egyik olyan fő tényező, amely aláássa az államok stabilitását és elmélyíti a konfliktusokat, és amely ennél fogva súlyosan veszélyezteti a békét és a biztonságot. Amint azt a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia is kimondja, a tiltott tűzfegyverek, valamint kézi- és könnyűfegyverek továbbra is hozzájárulnak az instabilitáshoz és erőszakhoz az Unióban, az Unió közvetlen szomszédságában és a világ többi részén. A tiltott kézi fegyverek elősegítik a globális terrorizmust és konfliktusokat, továbbá akadályozzák az Unió fejlesztési, válságkezelési, humanitárius és stabilizációs erőfeszítéseit az Unió szomszédságában található országok egy részében és Afrika egyes részein. Az Unióban belül a tiltott tűzfegyverek egyértelműen hatást gyakorolnak a belső biztonságra, mert elősegítik a szervezett bűnözést, és eszközöket biztosítanak a terroristáknak ahhoz, hogy támadásokat hajtsanak végre európai földön. Az iTrace projekt afganisztáni, iraki, jemeni, líbiai, szíriai és ukrainai végrehajtása során a közelmúltban feltárt tények, valamint az Unió külső határainak közelében dúló egyéb konfliktusok megerősítették a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia keretében megfogalmazott állításokat.

A (KKBP) 2015/1908 határozat keretében elvégzett tevékenységek megszilárdították az iTrace által a konfliktusokon belüli fegyverhasználatot nyomon követő globális kezdeményezésként betöltött szerepet. Az iTrace projekt végrehajtására több mint 40, konfliktusok által sújtott államban kerül sor, többek között Afrikában, a Közel-Keleten, Közép-Ázsiában, valamint Dél- és Kelet-Ázsiában. Az iTrace projekt révén létrejött a világ legnagyobb olyan nyilvános adatbázisa, amely az illetéktelen kezekbe jutott hagyományos fegyvereket és azok lőszereit veszi nyilvántartásba annak érdekében, hogy segítse az államokat az illetéktelen kezekbe jutás problémájának észlelésére és megoldására irányuló törekvéseikben, összhangban a 2008/944/KKBP közös álláspont hetedik kritériuma és a Fegyverkereskedelmi Szerződés 11. cikke szerinti kötelezettségekkel. Az iTrace pontos jelentéstételt ír elő az Unió biztonságára nézve fenyegetést jelentő fegyveres lázadócsoporthoz és terrorista erőkhöz, többek között az „al-Kaida az Iszlám Maghreb Földjén” elnevezésű szervezet és a Dáís/Iszlám Állam kezébe jutó fegyverekről és lőszerekről, és bizalmas és gyors figyelmeztetést biztosít a tagállamok exportellenőrzési hatóságai részére arról, ha fennáll a kockázata annak, hogy a fegyverek és lőszerek a kivitt követően illetéktelen kezekbe jutnak; alapvető fontosságú információkat továbbít valós időben a konfliktus sújtotta térségekben működő uniós képviseletek és tagállami diplomáciai képviseletek számára a fegyverkereskedelemmel és a konfliktusok dinamikájával kapcsolatban. A globális hírmédia kiegyensúlyozott és felelősségteljes szerepvállalása révén tájékoztatást biztosít a fegyverzet-ellenőrzéssel és az illetéktelen kezekbe jutás akadályozását célzó intézkedésekkel kapcsolatban.

- 1.2. Mindazonáltal az iTrace projekthez folyamatosan futnak be olyan kérések a tagállamok részéről, hogy a projekt keretében egyrészt tartsanak közvetlen, személyes tájékoztatókat a fegyverkiviteli engedélyekkel foglalkozó nemzeti hatóságok számára (többek között a fővárosokban tett gyakori látogatások keretében), másrészt pedig hogy kétoldalú keretek között biztosítsanak szélesebb körű erőforrásokat a fegyverkivitel ellenőrzésének területével foglalkozó tagállami szakpolitikai döntéshozók számára.

E határozat célja ezért az, hogy folytatódjon és intenzívebbé váljon a (KKBP) 2017/2283 határozat alapján létrehozott projekt keretében folyó munka, és ezáltal az Unió szakpolitikai döntéshozói, fegyverzet-ellenőrzési szakértői és fegyverkivitel-ellenőrzéssel foglalkozó tisztviselői számára továbbra is olyan, szisztematikusan összeállított, releváns információk álljanak rendelkezésre, amelyek segítik őket abban, hogy a hagyományos fegyverek és azok lőszereinek illetéktelen kezekbe jutása és tiltott terjesztése ellen hatékony, bizonyítékokon alapuló stratégiákat dolgozhassanak ki a nemzetközi és a regionális biztonság javítása érdekében. A határozat tehát továbbra is segíteni fogja az említetteteket abban, hogy egy sikeres, reagálásorientált stratégiát megvalósító megelőző intézkedésekkel kombináljanak, és ezáltal felvegyék a küzdelmet az illegális kereslet és kínálat ellen, valamint biztosítsák a harmadik országokban a hagyományos fegyverek hatékony ellenőrzését.

- 1.3. A határozat rendelkezései értelmében a fegyverekre vonatkozó, nyilvánosan hozzáférhető iTrace globális jelentési rendszert folyamatosan karban kell tartani és tovább kell fejleszteni. A (KKBP) 2017/2283 határozatban felsorolt projekteket meg kell erősíteni a következők révén: 1) gyakoribbá kell tenni az olyan missziókat, amelyek a konfliktus sújtotta térségekbe irányuló tiltott hagyományosfegyver-szállítmányokkal kapcsolatban gyűjtenek adatokat, és meg kell hosszabbítani e missziók időtartamát; 2) testre szabott támogatási csomagokat kell biztosítani a tagállamok számára, amelyek a következőket foglalják magukban: közvetlen egyeztetések, egyedi adatok és jelentések, 24 órás ügyfélszolgálat, valamint szállítás utáni ellenőrzések; és 3) képzést és mentorálást kell biztosítani

a konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságai számára, így segítve őket az illetékességükbe tartozó területeken talált vagy lefoglalt tiltott hagyományos fegyverek nyomon követésében, az illetéktelen kezekbe jutás elleni fellépéshez szükséges kapacitások kialakításában, az nemzetközi nyomkövetési egyezmény (ITI) keretébe tartozó nyomkövetési kapacitásokat is beleértve, valamint javítva a fegyverkészlet-kezelést – a nyilvántartást is ideértve –, továbbá fokozva az iTrace-adatok gyűjtését.

2. Általános célkitűzések

A 4. pontban leírt fellépés tovább segíti majd a nemzetközi közösséget abban, hogy küzdjön az ellen a destabilizáló hatás ellen, amelyet a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása és tiltott kereskedelme okoz. A fellépés révén a szakpolitikai döntéshozók, a fegyverzet-ellenőrzési szakértők és a fegyverkivitel-ellenőrzéssel foglalkozó tisztviselők számára továbbra is olyan releváns információk állnak majd rendelkezésre, amelyek segítik őket abban, hogy a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása és tiltott terjesztése ellen hatékony, bizonyítékokon alapuló stratégiákat dolgozhassanak ki a nemzetközi és a regionális biztonság javítása érdekében. Ezen belül is a fellépés révén:

- a) konkrét információk fognak rendelkezésre állni a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel illetéktelen kezekbe jutására és tiltott kereskedelmére vonatkozóan, így segítve a 2008/944/KKBP közös álláspont, a Fegyverkereskedelmi Szerződés, az ENSZ cselekvési program és az ITI tényleges végrehajtását;
- b) tagállamok olyan testre szabott támogatásban fognak részesülni, amely segíti őket az illetéktelen kezekbe jutás kockázatának felmérésében és mérséklésében;
- c) ismertté fognak válni olyan útvonalak és szervezetek, amelyek érintettek a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel konfliktus sújtotta régiókba, illetve nemzetközi terrorszervezetek részére történő eljuttatásában, valamint bizonyítékok fognak rendelkezésre állni a tiltott kereskedelem részét vevő csoportokra és egyénekre vonatkozóan, segítve ezáltal a nemzeti jogi eljárások lefolytatását;
- d) erősödni fog az ENSZ érintett szervei, missziói és egyéb nemzetközi szervezetek között a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel nyomon követésének területén folyó együttműködés, valamint közvetlenül rendelkezésre állnak majd a már meglévő nyomkövetési mechanizmusokat segítő információk. Ilyen mechanizmus például az INTERPOL tiltottfegyver-nyilvántartása és visszakövetési rendszere (iARMS), de itt említhető az EUROPOL is, amely 2019-ben az információmegosztás területére vonatkozó egyetértési megállapodást kötött a Conflict Armament Research nevű szervezettel (CAR);
- e) releváns információk fognak rendelkezésre állni ahhoz, hogy azonosítani lehessen azokat a területeket, amelyeken kiemelten fontos a nemzetközi együttműködés és segítségnyújtás ahhoz, hogy hatékonyan lehessen felvenni a küzdelmet a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása és tiltott kereskedelme ellen. Itt említendő például a készletek biztonságával és/vagy a határigazgatással kapcsolatos projektek finanszírozása; valamint
- f) rendelkezésre fog állni egy olyan mechanizmus, amely segíti a Fegyverkereskedelmi Szerződés végrehajtásának nyomon követését, és különösen az átadott hagyományos fegyverek illetéktelen kezekbe jutásának felderítését, valamint segíti a kormányokat abban, hogy a hagyományos fegyverek kivitelét megelőzően felmérjék, mekkora a kockázata annak, hogy a fegyverek illetéktelen kezekbe jutnak, és mindenképp annak, hogy a fegyvereket a célországban belül vagy nem kívánatos feltételek mellett újrakivitel során juttatják illetéktelen kezekbe.

3. A projekt hosszú távú fenntarthatósága és eredményei

A fellépés tartós keretet biztosít majd a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel tiltott terjesztésének hosszú távú nyomon követéséhez. Várhatóan jelentősen bővíti majd a fegyverekkel kapcsolatos meglévő információk körét és nagymértékben támogatni fogja a hagyományos fegyverekre vonatkozó hatékony fegyverzet-ellenőrzési és fegyverkivitel-ellenőrzési politikák célirányos kidolgozását. Ezen belül is a projekt:

- a) hozzájárul majd az iTrace információkezelési rendszer további feltöltéséhez. Ez a rendszer biztosítani fogja a tiltott hagyományos fegyverekre vonatkozó adatok hosszú távú gyűjtését és elemzését;
- b) a hagyományos fegyverek ellenőrzésének területével foglalkozó szakpolitikai döntéshozók és szakemberek számára eszközt biztosít ahhoz, hogy hatékonyabb stratégiákat alakíthassanak ki, valamint meghatározhassák a segítségnyújtás és az együttműködés szempontjából kiemelt területeket, például azáltal, hogy azonosítja a létrehozandó vagy megerősítendő szubregionális vagy regionális együttműködési, koordinációs és információ-megosztási mechanizmusokat, a nem biztonságos nemzeti készleteket, a nem megfelelő készletgazdálkodást, az illegális átadási útvonalakat, a határellenőrzések hiányosságait és az elégtelen bűnüldözési kapacitásokat;
- c) beépített rugalmassággal rendelkezik majd a szakpolitikai szempontból releváns információk gyűjtésére, függetlenül attól, hogy a szakpolitikai követelmények gyorsan változnak;

- d) számottevően javítani fogja a nemzetközi fegyverzetmegfigyeléssel foglalkozó szervezetek és személyek hatékonyságát azáltal, hogy folyamatosan bővülő körű információmegosztási mechanizmust biztosít; valamint
- e) konfliktus sújtotta államokban kialakítja majd az ahhoz szükséges tartós nemzeti kapacitásokat, hogy ezek az államok azonosítani tudják és nyomon tudják követni a tiltott hagyományos fegyvereket, és hatékonyabban tudjanak részt venni nemzetközi fegyverzet-ellenőrzési és bűnüldözési folyamatokban.

4. A fellépés leírása

4.1. 1. projekt: Konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságainak képzése és mentorálása fegyverazonosítás és nemzetközi nyomon követés témájában.

4.1.1. A projekt célja

Az iTrace képzési és mentorálási programjai olyan módszereket és készségeket biztosítanak konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságai részére, amelyek az öndiagnózishoz és a hagyományos fegyverek illetéktelen kezekbe jutása problémájának a kezeléséhez szükségesek. A képzés célja, hogy növelje a tiltott hagyományos fegyverek azonosításához és nyomon követéséhez szükséges kapacitást, amely gyakran teljességgel hiányzik, míg a mentorálás lehetővé teszi az iTrace projekt személyzete számára, hogy valós időben azonosítsák a kritikus kapacitáshiányokat, és azonnal testre szabhassák a felszámolásukra irányuló megoldásokat. A képzési és mentorálási programok emellett megszilárdítják az iTrace projekt és a nemzeti hatóságok közötti kapcsolatokat, ezáltal lehetővé téve azt, hogy az iTrace helyszíni vizsgálatokat végző csoportjai nagyobb mértékben hozzáférhessenek a lefoglalt vagy visszaszerzett hagyományos fegyverekhez, ami szélesítené az iTrace által végzett adatgyűjtési, adatelemzési és jelentési tevékenységek teljes spektrumát.

4.1.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

Az iTrace képzési és mentorálási programjai a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiában szereplő fellépésekhez kapcsolódnak, nevezetesen a konfliktus sújtotta övezetekben a tiltott kézi- és könnyűfegyverek és az azokhoz szükséges lőszer nyomon követéséhez és az eredetük megállapításához szükséges nemzeti kapacitások támogatásához, valamint közvetlenül és közvetett módon egyaránt bővítik a tagállamok által támogatott fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések széles körét. A közvetlen hatások között említendő a nemzeti bűnüldöző hatóságok segítése a tiltott kézi- és könnyűfegyvereknek a nemzetközi nyomonkövetési egyezményekkel összhangban történő nyomon követésében, a nyomon követett fegyverekre vonatkozó adatok gyűjtéséhez szükséges nemzeti kapacitás növelése a 16. sz. fenntartható fejlődési célhoz tartozó 16.4.2. sz. mutató keretei között, valamint a tagállamok által kezdeményezett fegyver- és lőszerkezelési programok támogatása. A közvetett hatások közé tartozik a helyszínen gyűjtött információk visszacsatolása a rendszerbe, így például a tagállamok figyelmeztetése az illetéktelen kezekbe jutás partnerszágokban észlelt kockázatairól, valamint a nemzeti készletekből megvalósuló illetéktelen kezekbe jutás észlelése és ezen információ továbbítása a PSSM-mel foglalkozó, az Unió által támogatott programok számára.

4.1.3. Projekttevékenységek

A CAR 2018-ban létrehozta a technikai támogató egységet (TSU), amelynek feladata, hogy képzési és mentorálási tevékenységeket biztosítson azon, konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságai részére, amelyekben az iTrace projekt végrehajtásra kerül. Az említett képzési és mentorálási tevékenységek célja, hogy széles körben fellendítsék az illetéktelen kezekbe jutás ellen irányuló nemzeti kezdeményezéseket, mégpedig azáltal, hogy instrukciókat és kapacitásfejlesztést biztosítanak a hagyományos fegyverek nyomon követéséhez, valamint a lefoglalt és a begyűjtött tiltott hagyományos fegyvereknek az ITI által kidolgozott eljárások szerinti jelöléséhez és nyilvántartásához, továbbá az olyan PSSM-értékelésekhez kapcsolódóan, amelyek arra szolgálnak, hogy azonosítsák az illetéktelen kezekbe jutás kockázatát és azt a kockázat forrásánál kezeljék. A CAR a fent felsorolt tevékenységek teljes köréhez kapcsolódóan igényfelmérésen alapuló szakmai képzést fog biztosítani helyi partnerek és – szükség esetén – a békétámogató feladatokat ellátó személyzet részére, az ENSZ és az EU misszióit, valamint az ENSZ szankciófelügyeleti csoportjait/bizottságait is beleértve. E tekintetben az iTrace projekt a továbbiakban is közvetlenül a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiában foglalt idevágó fellépéshez fog kapcsolódni, amely arra szólít fel, hogy az EU támogassa „a fegyverembargók ellenőrzésével foglalkozó ENSZ-bizottságok munkáját”, valamint vizsgálja meg, „hogyan javítható e bizottságoknak az illetéktelen kezekbe jutással, valamint a tiltott tűzfegyverekkel, illetve kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos megállapításaihoz való hozzáférés a fegyverkivitel ellenőrzése céljából”. Az iTrace projekt keretében biztosított képzés a CAR által 2014 óta kínált olyan szolgáltatások körére fog épülni, amelyek kritikus jelentőségűnek bizonyultak a helyi partnerek támogatásában konfliktus sújtotta államokban, az ENSZ-bizottságok munkájának segítségével, valamint abban is, hogy nagyobb mértékű hozzáférés

legyen biztosított az iTrace helyszíni vizsgálatokat végző csoportjai részére. A projekt személyzetének tagjai a projekt helyszíni vizsgálatokat végző csoportjainak és a technikai támogató egységnek a tagjai közül fognak kikerülni, akik fokozatosan egyre inkább technikai jellegű instrukciókat adnak majd a következőkre tekintettel:

- a) bevezetés a hagyományos fegyverekkel kapcsolatos adatok gyűjtésébe, konkrét esetekre hivatkozva;
- b) a hagyományos fegyverek azonosításának és hatékony dokumentálásának alapvető technikái;
- c) a bizonyítékgyűjtésre vonatkozó eljárási standardok és a bizonyítékokra vonatkozó felügyeleti lánc;
- d) a nagy hatókörű, regionális és nemzetközi vizsgálatok követelményei;
- e) a nemzetközi nyomonkövetési egyezmény végrehajtása; a partnerországok érintett hatóságai adott esetben képzésben fognak részesülni a nyomonkövetési kérelmek kezdeményezéséhez kapcsolódóan és ösztönözni fogják őket ilyen kérelmek kezdeményezésére;
- f) nemzetközi fegyver-nyomonkövetés és fegyver-nyomonkövetési rendszerek (mindenekelőtt az Interpol és az Europol);
- g) az óriási méretű adathalmazok és a trendelemzés alkalmazása; valamint
- h) a (nemzetközi) technikai segítségnyújtás és a bűnüldözési beavatkozás lehetőségei.

Az említett a tevékenységekre az iTrace keretében folytatott helyszíni vizsgálatokkal párhuzamosan kerül majd sor, a nemzeti kormányzati hatóságokkal folytatott közös vizsgálati (mentorálási) tevékenységeket is beleértve.

4.1.4. A projekt eredményei

A projekt:

- a) arra fogja ösztönözni a nemzeti hatóságokat, hogy biztosítsák az iTrace helyszíni vizsgálócsoportok szélesebb körű igénybevételének lehetőségét, válaszul arra, hogy az iTrace csoportjai több alkalommal is felkérést kaptak technikai segítségnyújtásra és arra, hogy járuljanak hozzá a közös vizsgálati kapacitáshoz. Ezáltal az iTrace keretében folytatott adatgyűjtés is fokozódni fog;
- b) konkrét kapacitásépítési segítségnyújtást fog biztosítani olyan nemzeti kormányok számára, amelyek bár súlyos következményeket szenvednek el a hagyományos fegyverek illetéktelen kezekbe jutása miatt, nem rendelkeznek olyan eszközökkel, amelyekkel azonosíthatnák és jelenthetnék az illetéktelen kezekbe jutott hagyományos fegyvereket. Az ilyen jellegű segítségnyújtás gyakran mintegy prekürsorszerepet tölt be a hatékonyabb nemzeti hagyományosfegyverkészlet-kezelés megvalósításában, és így módon támogatja a Fegyverkereskedelmi Szerződésnek, az ITT-nek, az ENSZ cselekvési programjának és a 16.4.2. fenntartható fejlődési célnak a végrehajtását, a fizikai biztonsági és készletkezelési tevékenységek programozását, valamint a kapcsolattartást az érintett nemzetközi bűnüldöző szervekkel, köztük az Interpollal (iARMS) és az Europollal;
- c) segíteni fogja a párbeszéd elmélyítését, mégpedig mindenekelőtt azáltal, hogy meghatározza más uniós támogatású kezdeményezések, mint például az uniós missziók által a fogadó országok kormányaival folytatott kapcsolattartás, és újonnan induló kezdeményezések, mint például a fizikai biztonsági és készletkezelési tevékenységek programozása, ezen belül is például az uniós támogatású készletkezelési projektek, kulcsfontosságú érdekelt feleit.

4.1.5. Projekt-végrehajtási mutatók

A projekt keretében legfeljebb negyven, képzési és mentorálási célú helyszíni látogatásra fog sor kerülni. Az ismétlődő látogatások mindenekelőtt arra irányulnak majd, hogy segítsék a nemzeti hatóságokat a nyomonkövetési kapacitások kiépítésében.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.1.6. A projekt kedvezményezettjei

Az iTrace képzési és mentorálási tevékenységei közvetlen előnyökkel járnak majd a konfliktus sújtotta államok nemzeti érdekelt felei számára, a bűnüldöző szervezet és az ügyészeket is beleértve. A program közvetett támogatást fog kínálni az uniós finanszírozású és más fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezésekkel folytatott nemzeti párbeszédhez, ösztönözve a nemzetközi nyomonkövetési mechanizmusoknak (például az Interpol iARMS rendszerének és az Europolnak) az alkalmazását, valamint előmozdítva az együttműködést az uniós támogatású készletkezelési projektekké és más, a kézi és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló projektekké.

- 4.2. 2. projekt: Az iTrace rendszernek a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerrel illetéktelen kezekbe juttatására és tiltott kereskedelmére vonatkozó, valós idejű, dokumentumalapú bizonyítékokkal és egyéb releváns információkkal való további feltöltéséhez szükséges kiterjedtebb helyszíni vizsgálatok.

4.2.1. A projekt célja

A projekt keretében növelni fogjuk azoknak a helyszíni kutatásoknak a gyakoriságát és időtartamát, amelyek a konfliktus sújtotta területeken forgalomban lévő hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszer felderítésére irányulnak. A projekt keretében prioritásként fogjuk kezelni a tagállamok szempontjából különös aggodalomra okot adó országokat, így például Afganisztánt, Dél-Szudánt, Irakot, Jement, Líbiát, Malit, Szíriát, Szomáliát és Ukrajnát. Ezek a helyszíni vizsgálatok konkrét bizonyítékkal szolgálnak majd a lázadócsoporthoz és terrorista erők kezébe juttatott hagyományos fegyverekről, amelyekről a külső megfigyelők (többek között a fegyvereket exportáló tagállamok) máskülönben nem szereznek tudomást. A CAR a hagyományos fegyverek kivételével foglalkozó uniós munkacsoport (COARM) előzetes jóváhagyását fogja kérni, mielőtt jelentős szerepvállalásba kezdene mindazon országokban, amelyekben korábban nem folytattak az iTrace keretében helyszíni vizsgálatokat, illetve iTrace-képzéseket és mentori programokat.

A CAR új technológiákat és fejlett forenzikus módszereket alkalmazva számos helyszíni tevékenységet fog folytatni, ideértve a fejlett fotódokumentációt, a forenzikus nyomok kiaknázását, valamint az eltávolított megjelölések helyreállítását. A CAR bebizonyította, hogy ezek a módszerek nyomon követhető információkat tárnak fel a korábban nyomon követhetetlen fegyvereken, lőszeren és kapcsolódó felszereléseken, ami lehetővé teszi azt, hogy olyan tiltott felszerelések egyre szélesebb körére vonatkozóan lehessen vizsgálatot folytatni, amelyekről a származási hely elfedése céljából eltávolították az azonosító információkat.

Az ebből származó adatok hozzájárulnak ahhoz, hogy a tagállamok mindegyike jobban megértse, hogyan történik a fegyverek illetéktelen kezekbe juttatása és a tiltott fegyvertranszfer, illetve hogy ezek elfedéséhez a fegyverkereskedők milyen módszereket alkalmaznak, és lényegesen javítani fogja a tagállamoknak a tiltott kereskedelem megakadályozására alkalmas kapacitásait.

4.2.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

Az iTrace helyszíni vizsgálati dinamikai viszonyítási alapként szolgálnak a konfliktus sújtotta államokban illetéktelen kezekbe jutott hagyományos fegyvereket illetően. E vizsgálatokat alapul véve folyamatosan mérhető a 2008/944/KKBP közös álláspont és azon fegyverzet-ellenőrzési megállapodások hatékonysága, amelyek mellett a tagállamok kötelezettséget vállaltak, többek között a Fegyverkereskedelmi Szerződés, az ENSZ cselekvési programja, valamint a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia. A konfliktus sújtotta területeken alkalmazott fegyverek alapos dokumentálása emellett kiindulópontként szolgál a hagyományos fegyverek hivatalos nyomon követéséhez, valamint a konfliktusok finanszírozásával és a fegyverszállítási hálózatokkal kapcsolatos átfogó vizsgálatokhoz is.

4.2.3. Projekttevékenységek

E projekt keretében a következő tevékenységekre fog sor kerülni:

- a) szakképzett fegyverszakértők kiküldése a konfliktus sújtotta államokból gyűjtött, tiltott hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszer helyszíni elemzése céljából;
- b) a hagyományos fegyverekre, az azokhoz szükséges lőszerre és felhasználókra vonatkozó, dokumentumokkal alátámasztott bizonyítékok elemzése, áttekintése és ellenőrzése, beleértve többek között az alábbiakat: a fegyverekkel, alkatrészekkel, valamint belső és külső jelöléseikkel kapcsolatos fotódokumentáció, a forenzikus nyomok kiaknázása és az eltávolított megjelölések helyreállítása; a csomagolás; a kapcsolódó szállítási dokumentáció a helyszíni vizsgálatok eredményeivel (felhasználók, szállítók és szállítási útvonalak) együtt;
- c) minden összegyűjtött és áttekintett bizonyíték feltöltése az iTrace információkezelési rendszerbe, majd ellenőrzésüket követően az iTrace online kartográfiai portálra;
- d) helyi partnerek azonosítása és támogatása annak érdekében, hogy a javasolt fellépés időtartama alatt és az után is tartósan biztosított legyen az iTrace céljait szolgáló adatgyűjtés;
- e) további kapcsolattartás a tagállamok kormányaival a nemzeti kapcsolattartók és egy koordinációs mechanizmus előzetes meghatározása céljából, a CAR által végzett vizsgálatok körének pontos meghatározása, valamint annak érdekében, hogy még a CAR vizsgálatának megkezdése előtt ki lehessen küszöbölni az esetleges összeférhetetlenségeket.

A projekt végrehajtása fokozatosan fog történni, az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt.

4.2.4. A projekt eredményei

A projekt keretében:

- a) a helyszínen dokumentálják a konfliktus sújtotta régiókban illetéktelen kezekbe juttatott vagy illegálisan értékesített hagyományos fegyverekre és azok lőszerre vonatkozó fizikai bizonyítékokat;

- b) a CAR és a CAR-al állandó információmegosztási megállapodásban álló szervezetek és adott esetben más szervezetek által az illetéktelen kezekbe juttatott vagy illegálisan értékesített hagyományos fegyverekről és azok lőszereiről a régiók mindegyikében gyűjtött bizonyítékok alapján kivizsgálják és dokumentálják a tiltott fegyverkereskedelem eseteit;
- c) konkrét vizuális és fizikai bizonyítékokkal szolgálnak az illetéktelen kezekbe juttatott vagy illegálisan értékesített hagyományos fegyverekre és azok lőszereire vonatkozóan, ideértve az egyes tételekről, sorozatszámokról, gyári jelölésekről, dobozokról, csomagolási listákról, szállítási dokumentumokról és végfelhasználói dokumentációról készült fényképeket, valamint a forenzikus nyomok kiaknázása és az eltávolított megjelölések helyreállítása során szerzett információkat;
- d) szöveges beszámolókat készítenek a tiltott tevékenységekről, többek között a szállítási útvonalakról, a fegyverek illetéktelen kezekbe juttatásában vagy a tiltott fegyvertranszferben érintett szereplőkről, pénzügyi és támogató hálózatokról, valamint értékelik a tiltott tevékenységeket elősegítő tényezőket (például a készletek nem hatékony kezelése, az elégtelen biztonsági szint, valamint a szándékos, államilag szervezett tiltott szállítói hálózatok);
- e) az előbbieken említett bizonyítékokat feltöltik az iTrace információkezelési rendszerbe, majd ellenőrzésüket követően az online kartográfiai portálra, hogy azokat teljeskörűen nyilvánossá tegyék, illetve biztonságos asztali és mobil platformokon keresztül megosztják az uniós tagállamokkal.

4.2.5. Projekt-végrehajtási mutatók

Az iTrace információkezelési rendszerbe és online kartográfiai portálra feltöltendő bizonyítékok gyűjtése céljából a hároméves időtartam alatt legfeljebb 75 helyszíni kiküldetést kell megvalósítani (beleértve szükség esetén a meghosszabbított kiküldetéseket is).

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.2.6. A projekt kedvezményezettjei

Az iTrace továbbra is egyre átfogóbb információkat nyújt elsősorban kifejezetten az uniós tagállamok fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó nemzeti szakpolitikai döntéshozói és a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai, valamint az uniós intézmények, ügynökségek és missziók számára. Ezek az uniós kedvezményezettek továbbá az iTrace által szolgáltatott biztonságos asztali és mobil platformokon keresztül hozzáféréssel rendelkeznek majd bizalmas információkhoz.

A nyilvános információk továbbra is hozzáférhetők lesznek az összes uniós kedvezményezett, valamint a nem uniós kedvezményezettek – mint például a harmadik országokban található, fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozók és fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok –, a nem kormányzati kutatószervezetek, az érdekképviseleti szervezetek, továbbá a nemzetközi híradási médiumok számára.

4.3. 3. projekt: Testre szabott támogatás a tagállamok fegyverkivittelt ellenőrző hatóságai és fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára.

4.3.1. A projekt célja

A projekt állandó kétoldalú támogatást biztosít a tagállamok számára, beleértve a személyes látogatásokat és a testre szabott jelentéstételt is, amely az egyes tagállamok szempontjából érdekes konkrét fegyverzet-ellenőrzési területekhez és információs igényekhez lesz igazítva. A tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai által szolgáltatott információkat kellően tiszteletben kell tartani és bizalmasan kell kezelni. Emellett a CAR továbbra is kapcsolatban marad a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó, számos harmadik országbeli nemzeti hatósággal is. Ezek a kapcsolatok támogatják a hagyományos fegyverek illetéktelen kezekbe jutása és tiltott kereskedelme elleni küzdelemre irányuló nemzetközi erőfeszítések több, rendkívül fontos területét, továbbá megerősítik az illetéktelen kezekbe jutás akadályozását célzó nemzetközi intézkedéseket, köztük az alábbiakat:

- a) részletes adatok és bizonyítékok szolgáltatása a kiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok számára arról, ha fegyverek és lőszerek dokumentáltan illetéktelen kezekbe jutottak; és
- b) a tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó nemzeti hatóságainak hivatalos megkeresésére a szállítást/a célba juttatást követő ellenőrzésekre irányuló kapacitás támogatása vagy szolgáltatása az uniós tagállamok számára.

4.3.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

Az iTrace projekt keretében tevékenykedő csoportnak a tagállamok fővárosaiban tett rendszeres látogatásai lehetővé teszik érzékeny témák (pl. a fegyvereknek és lőszernek a kivittelt követően történő illetéktelen kezekbe jutása) kétoldali megvitatását, lehetőséget biztosítanak a tagállamok számára, hogy közvetlenül hozzájáruljanak az iTrace kialakításához és annak eredményeihez (a vizsgálatok iránya és hatálya, valamint a jelentéstétel típusai), továbbá segítik a bizalomépítő intézkedések kialakítását (pl. az iTrace keretében biztosított „előzetes értesítési” és a „válaszadási jogot” érintő eljárások). Rendkívül fontos, hogy a tagállamoknak az iTrace keretében való tájékoztatása fórumot teremten azoknak a nemzeti kihívásoknak és lehetőségeknek a gyakran árnyalt megvitatásához, amelyek a 2008/944/KKBP közös álláspont hetedik kritériumával, valamint a Fegyverkereskedelmi Szerződés 11. cikke szerinti kötelezettségvállalásokkal kapcsolatosak. A korábbi (I., II. és III.) iTrace projekt keretében szervezett tájékoztató látogatások rendkívül fontosak voltak a tagállamok információs szükségleteinek megértéséhez, legyen szó általános tájékoztatásról (pl. „hogyan értékelik a valamely adott fegyveres konfliktusban érintett helyszínt bejuttató fegyverekkel kapcsolatos fenyegetést”) vagy konkrétan az iTrace projekthez kapcsolódó tájékoztatásról (pl. „szükségünk van egy olyan dashboardra, amely azonnal figyelmeztetést küld nekünk minden olyan hazai gyártású fegyverről, amelyet az iTrace projekt keretében a helyszínen tevékenykedő csoportok dokumentáltak”).

4.3.3. Projekttevékenységek

E projekt keretében a következő tevékenységekre fog sor kerülni:

- a) Az iTrace projekt keretében tevékenykedő csoportok többszöri látogatása a tagállamok fővárosaiban az érintett hatóságoknál, aminek keretében tájékoztatást nyújtanak a fegyverek illetéktelen kezekbe jutása elleni küzdelemmel kapcsolatos kérdésekről, és beszámolnak a vizsgálataikról;
- b) a 24 órás ügyfélszolgálat továbbfolytatása, amelynek célja az azonnali tanácsadás a fegyverek és lőszer illetéktelen kezekbe jutása elleni küzdelemmel kapcsolatban, illetve a harmadik felektől származó ellenőrizetlen jelentésekből eredő, a sajtóban megjelenő esetleges negatív állítások tekintetében;
- c) a tagállamok fegyverkiviteli engedélyekkel foglalkozó nemzeti hatóságai számára az iTrace információkezelési rendszerből titkosított adatok továbbítására szolgáló online dashboardok fenntartása, azoknak a feleknek a figyelmeztető jelzésekkel való megjelölése, akik a múltban hagyományos fegyvereket illetéktelen kezekbe juttattak, profilalkotás a magas kockázatot jelentő célországokról, valamint valós idejű jelentés az adott országban gyártott fegyverek illetéktelen kezekbe juttatásáról; továbbá
- d) a tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságaitól származó hivatalos megkeresés alapján az iTrace helyszíni vizsgálatokat végző csoportjai részéről támogatás nyújtása a célba juttatást követő végfelhasználás ellenőrzéséhez (ellenőrzés), illetve ilyen ellenőrzések elvégzése az uniós tagállamok számára.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.3.4. A projekt eredményei

A projekt keretében:

- a) kérésre segítséget nyújtanak a tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai számára ahhoz, hogy feltárják azokat az eseteket, amikor a fegyverek a kivittelt követően illetéktelen kezekbe jutottak;
- b) olyan információt szolgáltatnak, amelyek elősegítik, hogy a tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai a kiviteli engedélyek megadását megelőzően a fegyverek illetéktelen kezekbe juttatásával kapcsolatban kockázatértékelés készíthessenek, a 2008/944/KKBP közös állásponttal és a Fegyverkereskedelmi Szerződéssel összhangban;
- c) kérésre a szállítást követő ellenőrzési kapacitást biztosítanak a tagállamok fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai számára;
- d) a fegyverek illetéktelen kezekbe jutásával és tiltott kereskedelmével kapcsolatos tendenciákra vonatkozó valós idejű információk révén támogatják a tagállamok fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozóit a nemzetközi szakpolitikai folyamatokban vállalt nemzeti kötelezettségük teljesítésében; továbbá
- e) adott esetben és kérésre segítséget nyújtanak a tagállamok nemzeti bűnüldöző hatóságai számára a nyomozásokhoz.

4.3.5. Projekt-végrehajtási mutatók

A testre szabott asztali és mobil dashboardok fenntartása, amelyek az iTrace rendszeren belül a tagállamok nemzeti hatóságai számára biztonságos partíciókból információkat továbbítanak. Az iTrace projekt személyzetének tagjaiból álló ügyfélszolgálat, amely teljes körű támogatást nyújt a tagállamok fegyverkivittelt ellenőrző hatóságai és fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára. Kérésre legfeljebb 45 látogatás tagállamok fővárosaiban.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.3.6. A projekt kedvezményezettjei

Minden érdekelt tagállam, kérésre a fővárosokban tett látogatások, illetve a szállítás utáni ellenőrző missziók lebonyolítása révén.

4.4. 4. projekt: Az érdekeltek tájékoztatása és nemzetközi koordináció

4.4.1. A projekt célja

A projekt arra hivatott, hogy a nemzetközi és nemzeti szakpolitikai döntéshozók, a hagyományos fegyverek ellenőrzésével foglalkozó szakértők és a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok számára bemutassa az iTrace rendszer előnyeit. Tájékoztatási kezdeményezések kidolgozására is sor kerül továbbá az információcserre még hatékonyabb koordinálása, valamint annak érdekében, hogy tartós partnerségeket lehessen kialakítani azokkal a személyekkel és szervezetekkel, akik és amelyek az iTrace rendszerbe bevihető információkat tudnak generálni.

4.4.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

A projekt során számos konferencia és rendezvény alkalmával, valamint különböző folyamatok keretében fognak tájékoztatást adni az iTrace projektnek nyújtott uniós támogatásról, továbbá bemutatják, milyen szerepet játszik a projekt a nemzetközi fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezéseket támogató konkrét információk biztosításában. Az eddigi (I., II. és III.) iTrace projektek jól szemléltették, hogy a nemzetközi tájékoztatás kulcsszerepet játszik egyrészt a nemzetközi fegyverzet-ellenőrzési folyamatokkal kapcsolatos nemzetközi stratégia formálásában, másrészt pedig annak biztosításában, hogy a harmadik államok számára lehetőség nyíljon az iTrace projekttel és általában az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezésekkel folytatott együttműködésre.

4.4.3. Projekttevékenységek

A projekt keretében az alábbi tevékenységekre kerül sor, kellően ügyelve az egyéb kezdeményezésekkel (például a Fegyverkereskedelmi Szerződéssel kapcsolatos tájékoztatási tevékenységekkel) való átfedések elkerülésére:

- a) az iTrace projekt személyzete tájékoztatókat tart azon vonatkozó nemzetközi konferenciákon, amelyek a hagyományos fegyverek tiltott kereskedelmének különböző aspektusaival foglalkoznak. A személyzet által tartott tájékoztatók célja az iTrace bemutatása, különös hangsúlyt helyezve a következőkre: 1. a rendszer konkrét előnyei a Fegyverkereskedelmi Szerződés, az ENSZ cselekvési program és a más releváns nemzetközi jogi eszközök végrehajtásának nyomon követéséhez nyújtott segítség szempontjából; 2. hasznossága a nemzetközi segítségnyújtás és együttműködés kiemelt területeinek azonosítása szempontjából; valamint 3. hasznossága kockázatértékelési profilalkotási mechanizmusként a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok számára;
- b) az iTrace projekt személyzete által tartott tájékoztatók a nemzeti kormányok és a békefenntartó műveletek számára. A személyzet által tartott tájékoztatók célja az, hogy bemutassák az iTrace-t a missziók releváns részlegeinek, ösztönözzék és továbbfejlesszék az olyan hivatalos információmegosztási megállapodásokat, amelyek révén az iTrace-rendszerbe feltölthető információk generálhatók, valamint segítsék a szakpolitikai döntéshozókat a nemzetközi segítségnyújtás és együttműködés kiemelt területeinek azonosításában.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.4.4. A projekt eredményei

A projekt keretében:

- a) demonstrálják az iTrace hasznosságát, valamint a fegyverek illetéktelen kezekbe jutásával kapcsolatos adatok dokumentálásának, összegyűjtésének és megosztásának koncepcióját olyan nemzeti és nemzetközi szakpolitikai döntéshozók számára, akik a hagyományos fegyverek ellenőrzésére és a fegyverkivitel ellenőrzése vonatkozó megállapodások (a Fegyverkereskedelmi Szerződés, az ENSZ cselekvési program és más vonatkozó nemzetközi eszközök) végrehajtásán, illetve végrehajtásának támogatásán munkálkodnak;
- b) olyan releváns információkat biztosítanak, amelyek segítik a szakpolitikai döntéshozókat és a hagyományos fegyverek ellenőrzésével foglalkozó szakértőket a nemzetközi segítségnyújtás és együttműködés kiemelt területeinek azonosításában és az ezen fegyverek illetéktelen kezekbe jutása elleni küzdelmet hatékonyan szolgáló stratégiák kidolgozásában;

- c) mélyreható információkat nyújtanak a fegyver kiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságok számára az iTrace-ről és annak a kockázatértékelés szempontjából vett hasznosságáról, valamint lehetőséget biztosítanak a további visszajelzésre és a rendszer javítására;
- d) lehetővé teszik a nemzeti kormányok és az ENSZ békefenntartó és szankcióellenőrzési műveletei közötti információmegosztást, ideértve az iTrace segítségével végrehajtott adatkezelést és -elemzést is;
- e) elősegítik a hálózatépítést a hagyományos fegyverek ellenőrzésével foglalkozó, a hagyományos fegyverek és lőszerük illetéktelen kezekbe juttatásának és tiltott kereskedelmének helyszíni kivizsgálásában részt vevő szakértők egyre bővülő körében;
- f) még inkább tudatosítják a nyilvánosság körében azt, hogy a hagyományos fegyverek és lőszerük nyomon követése eszközt kínál a Fegyverkereskedelmi Szerződés, az ENSZ cselekvési program, továbbá más nemzetközi és regionális fegyverzet-ellenőrzési és fegyver kivitel-ellenőrzési eszközök végrehajtásának figyelemmel kíséréséhez.

4.4.5. Projekt-végrehajtási mutatók

Az iTrace személyzetének részvételével tartott legfeljebb 30, tájékoztatási céllal megrendezett konferencia. Minden konferencián sor kerül az iTrace bemutatására. A konferenciák napirendje és rövid összefoglalása a negyedéves szöveges beszámolóban szerepel majd.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.4.6. A projekt kedvezményezettjei

A kedvezményezettek teljes listája a fenti 4.2.6. pontban található, amely azonos a projekt kedvezményezettjeinek listájával.

4.5. 5. projekt: iTrace szakpolitikai jelentések

4.5.1. A projekt célja

A projekt keretében jelentések készítése kulcsfontosságú szakpolitikai kérdésekről a helyszíni vizsgálatok során generált és az iTrace rendszerbe feltöltött adatok alapján. A jelentések célja felhívni a figyelmet a nemzetközi aggodalomra okot adó konkrét kérdésekre, többek között a hagyományos fegyverek és lőszerük tiltott kereskedelmének fontosabb mintáira, az illegálisan értékesített hagyományos fegyverek és lőszerük regionális eloszlására, valamint a kiemelt nemzetközi figyelmet érdemlő területekre.

4.5.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

Az iTrace szakpolitikai jelentések a nemzetközi figyelmet az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések átfogó jellegére, valamint a tagállamok azon kötelezettségvállalásaira irányítják, melyek szerint a tagállamok orvosolni fogják a hagyományos fegyverek és lőszerük illetéktelen kezekbe jutásának problémáját. 2013 óta a világ számos vezető médiaorgánuma részletesen beszámolt ezekről a jelentésekről, ami egyes kormányokat, parlamenti képviselőket és civil társadalmi szereplőket nemzeti szinten is tettekre sarkallt. Mivel az iTrace jelentésekben egyértelműen feltüntetik azt is, ha a tiltott hagyományos fegyverek az Unióból származnak, a jelentések a tagállamok fegyverzet-ellenőrzéssel kapcsolatos haladó nézeteinek bizonyítékaként szolgálnak. Ez kétségtelenül ösztönzi az átláthatóságot, valamint az EU globális stratégiájában szereplő felhívással összhangban a multilaterális lefegyverzési, nonproliférációs és fegyverzet-ellenőrzési szerződések és rendszerek egyetemessé tételét, illetve azt, hogy minél több ország csatlakozzon ezekhez („a példamutatás elve”).

4.5.3. Projekttevékenységek

Legfeljebb 20 iTrace szakpolitikai jelentés összeállítását, felülvizsgálatát, szerkesztését és közzétételét – többek között nyomtatott példányok terjesztését – eredményező, mélyreható elemzés.

4.5.4. A projekt eredményei

A projekt keretében:

- a) legfeljebb 20 jelentés készül, melyek mindegyike egy-egy különálló, nemzetközi aggodalomra okot adó kérdéssel foglalkozik;

- b) gondoskodnak arról, hogy minden tagállam megkapja az iTrace keretében készült szakpolitikai jelentéseket;
- c) célzott tájékoztatási stratégiát dolgoznak ki a lehető legnagyobb globális lefedettség biztosítása érdekében;
- d) biztosítják a fellépés tartós láthatóságát a szakpolitikai fórumon és a nemzetközi híradási médiában, többek között a következők révén: a tiltott hagyományos fegyverekre vonatkozó, aktualitással bíró információk közzététele; szakpolitikai szempontból releváns elemzés készítése az aktuális fegyverzet-ellenőrzési folyamatok támogatása céljából; valamint a jelentések olyan módon történő elkészítése, hogy azok a lehető legnagyobb mértékben felkeltsék a nemzetközi híradási média érdeklődését.

4.5.5. Projekt-végrehajtási mutatók

Legfeljebb 20, nyilvánosan hozzáférhető online iTrace szakpolitikai jelentés, melyek elkészítésére a javasolt fellépés időtartama alatt kerül sor.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.5.6. A projekt kedvezményezettjei

A kedvezményezettek teljes listája a fenti 4.2.6. pontban található, amely azonos e projekt kedvezményezettjeinek listájával.

4.6. 6. projekt: A tiltott hagyományos fegyverek és lőszerek nyomon követése és megerősített vizsgálatok

4.6.1. A projekt célja

A projekt keretében folytatódik a tiltott hagyományos fegyverekre és lőszerekre vonatkozó hivatalos nyomonkövetési kérelmek nemzeti kormányok részére történő megküldésének gyakorlata, az e kérelmekre adott válaszok pedig átfogó információval szolgálnak a kapcsolódó szállítói láncokról, és kiderül belőlük, hogy e fegyverek és lőszerek hol és milyen körülmények között jutottak jogosulatlan felhasználók kezébe. E tevékenységek célja, hogy eseti alapon és az exportáló államok – elsősorban a tagállamok fegyverkivitel-ellenőrző hatóságainak – segítségével meghatározzák a hagyományos fegyverek és lőszerek illetéktelen kezekbe juttatásának mechanizmusait. A nyomon követés részletes információkkal szolgál a tiltott hagyományos fegyvereket szállító hálózatokról, segítségével azonosíthatók a végfelhasználói megállapodásokat sértő illegális fegyvertranszferek esetei, és a nyomonkövetési információk jelzik, ha valahol megsértik valamely uniós vagy ENSZ-fegyverembargót, illetve figyelmeztetik a tagállamokat, ha a fegyverek a kivitt követően illetéktelen kezekbe kerülnek. A legfontosabb, hogy mivel a nyomonkövetési információkat maguk a nemzeti kormányok biztosítják, a nyomonkövetési folyamat alapul szolgál a fegyverzet-ellenőrzéssel kapcsolatos szakpolitikai döntéshozatalhoz.

4.6.2. Az uniós fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések számára jelentett előnyök

A nyomonkövetési kérelmekkel lehetőség nyílt arra, hogy az iTrace projekt információkkal támogassa a tagállami (és nem uniós) különböző bűnüldözési beavatkozásokat – így például a hagyományos fegyverek és lőszerek, valamint kapcsolódó felszerelések tiltott kereskedelmében részt vevő személyek büntetőeljárás alá vonását és elítélését.

A nyomonkövetési kérelmek egyúttal felhívják a tagállamok figyelmét arra, ha a fegyverek a kivitt követően illetéktelen kezekbe jutnak, továbbá alapvető információkkal szolgálnak a fegyverkiviteli engedélyekkel kapcsolatos hatékony kockázatértékeléshez. Ily módon az iTrace közvetlenül olyan információkkal szolgál, amelyek segítik a tagállamokat a 2008/944/KKBP közös álláspont hetedik kritériumának, valamint a Fegyverkereskedelmi Szerződés 11. cikkének a végrehajtásában. A nyomonkövetési folyamat során kapott információk a jogosulatlan végfelhasználókat, a hagyományos fegyvereket illetéktelen kezekbe juttató személyeket, a szállítói lánc illegális résztvevőit és az illegális finanszírozókat is azonosítják, létfontosságú adatokat szolgáltatva ezzel a tagállamok részére a fegyverkivitelhez kapcsolódó kockázati profilalkotáshoz.

4.6.3. Projekttevékenységek

Nyomonkövetési kérelmek rendszeres küldése, valamint az ezekhez kapcsolódó kommunikáció és vizsgálatok lebonyolítása a projekt teljes időtartama alatt.

4.6.4. A projekt eredményei

A projekt keretében:

- a) soha nem látott pontossággal nyomon követik a konfliktus sújtotta területeken található tiltott hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek útját. A CAR belső standard operatív eljárásainak tökéletesítése – amelyre az iTrace III ideje alatt, a tagállamokkal folytatott kiterjedt konzultációt követően került sor –, biztosítani fogja, hogy a nemzeti kormányok még a közzétételt megelőzően felülvizsgálják a CAR nyomonkövetési egysége által gyűjtött információkat, amelyek így a konfliktusokban használt, nyomon követett fegyverekre vonatkozó, világviszonylatban legnagyobb adattár részét képezik majd;

- b) az újonnan létrejött megerősített vizsgálati egység a tiltott hagyományos fegyverek és lőszerek nyomon követéséből származó információkat felhasználva – a szállítói láncok feltérképezésével – pontosabban meg fogja tudni határozni, hogy „ki, mit, mikor, miért és hogyan” tett a fegyverek illetéktelen kezekbe juttatása érdekében, ehhez pedig a vizsgálatot elsősorban három pillér mentén, azaz az emberi hálózatok, a tiltott fegyverek finanszírozása és a szállítási logisztika területén végzi. A megerősített vizsgálati egység világszerte végezhet majd tevékenységet, és munkája során nem nyilvános vallomások, pénzügyi információk, valamint dokumentumok megszerzésére törekszik majd a konfliktus sújtotta területeken belül és azokon kívül egyaránt; valamint
- c) végezetül, a megerősített vizsgálati egység egy sor új lehetőséget biztosít majd a szakpolitikai döntéshozók számára a hagyományos fegyverek és lőszerek tiltott transzfere, valamint a kapcsolódó pénzügyi és logisztikai háttérhálózatok jelentette probléma kezeléséhez. E célból a fegyverembargóhoz és a közvetlen exportellenőrzéshez hasonló intézkedéseket „a hálózatok tevékenységének megzavarását” célzó lehetőségekkel egészíti ki, a banki átvilágítástól a szállítókonténerek átvizsgálásán keresztül a kereskedelemben részt vevő közvetítők figyelmeztető jelzésekkel való megjelöléséig.

4.6.5. Projekt-végrehajtási mutatók

A nyomonkövetési kérelmek mennyiségét és eredményességét a fellépés teljes időtartama alatt gördülő alapon nyilvántartják és értékelik.

A projekt végrehajtására az iTrace projekt teljes hároméves időtartama alatt fog sor kerülni.

4.6.6. A projekt kedvezményezettjei

A kedvezményezettek teljes listája a fenti 4.2.6. pontban található, amely azonos a projekt kedvezményezettjeinek listájával.

5. Helyszínek

Az 1., 2. és 6. projekt keretében a hagyományos fegyverek szakértőinek széles körét kell majd telepíteni a konfliktus által sújtott régiókba. Ezen telepítések értékelése eseti alapon fog történni, tekintettel az információk biztonságosságára, hozzáférhetőségére és rendelkezésre állására. A CAR már sok érintett országgal felvette a kapcsolatot, illetve több ilyen országban már projekteket is végrehajt. A 3. projekt végrehajtása tagállamok fővárosaiban történik (a tagállamok igényeitől függően egyéb, országon belüli utazásokkal). A 4. projekt végrehajtása nemzetközi konferenciák keretében, a nemzeti kormányokkal és érintett szervezetekkel összehangolva történik majd világszerte, a projekt lehető legnagyobb mértékű láthatóságának biztosítása érdekében. Az 5. projekt megvalósítására Belgiumban, Olaszországban, Franciaországban és az Egyesült Királyságban kerül sor.

6. Időtartam

A projektek becsült teljes időtartama 36 hónap.

7. Végrehajtási szerv és uniós láthatóság

A CAR a helyi védelmi és biztonsági erőkkel, békefenntartó vagy béketámogató személyzettel és a biztonsági területen megbízatással rendelkező egyéb szereplőkkel együttműködő, helyszíni vizsgálatokat végző kis csoportokat telepít. Amikor ezek az erők/missziók tiltott fegyvereket vagy bizonyítékgyűjtési helyszíneket védenek, a CAR-csoportok minden rendelkezésre álló bizonyítékot összegyűjtenek ezekkel és a felhasználói csoportjaikkal kapcsolatban. Ezt követően a CAR nyomon követ minden egyedileg azonosítható tételt, és nagy hatókörű vizsgálatokat indít a békét és a stabilitást veszélyeztető felek részére történő tiltott transzferekről, a szállítói láncokról, illetve az ilyen felek támogatásáról.

A CAR a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó nemzeti hatóságokkal együttműködve rekonstruálja a fegyvereknek a fegyveres konfliktusokhoz történő szállításáért felelős szállítói láncokat, feltárva az illegális tevékenységeket és azokat az eseteket, amikor a legális piacokról fegyvereket juttatnak az illegális piacokra. A CAR a begyűjtött információkat nyilvántartja a fegyverek globális nyomon követésére szolgáló iTrace rendszerben, amely a konfliktus sújtotta területeken felhasznált fegyverekre, azok lőszereire és a kapcsolódó felszerelésekre vonatkozó több mint 500 000 bejegyzéssel a világ legnagyobb, ilyen adatokat tartalmazó adatbázisa.

A CAR ezt az információt a következőkre használja fel: a) a tagállamok figyelmeztetése a hagyományos fegyverek és lőszerek illetéktelen kezekbe kerüléséről és b) a fegyverek és lőszerek illetéktelen kezekbe jutása elleni küzdelemre irányuló, célzott kezdeményezések lehetővé tétele többek között felülvizsgált kivitel-ellenőrzési intézkedések és nemzetközi diplomáciai fellépések révén.

Ezzel a módszerrel a tapasztalatok szerint szinte azonnal feltárható a fegyverek illetéktelen kezekbe jutása, a CAR helyszíni csoportjai ugyanis még a konfliktus sújtotta területeken való jelenlétük során tájékoztatták a tagállamokat az illetéktelen kezekbe került fegyverekről, például amikor Moszulban (Irak) folytattak helyszíni vizsgálatot. Néhány esetben a CARs csoportjai két hónapon belül azt követően felfedezték az illegális fegyvertranszfereket, hogy a fegyverek elhagyták a gyárat.

A (KKBP) 2017/2283 határozat támogatta a CAR-t a 2013/698/KKBP határozattal létrehozott és a (KKBP) 2015/1908 határozattal megújított iTrace projekt folytatásában és kiterjesztésében. Az iTrace I., II. és III-ként ismert projektek közvetlen támogatást nyújtottak az EU fegyver kiviteli engedélyekkel foglalkozó hatóságai és a fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára, és a projektek révén az iTrace világszerte egyértelműen a konfliktusokban felhasznált fegyverek nyomon követésére szolgáló egyik jelentős kezdeményezéssé vált.

Emellett 2015. december 2-án a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata elleni uniós cselekvési terv az iTrace használatának kiterjesztését szorgalmazta, és azt javasolta, hogy bármely olyan nemzeti büntetőbizottság, amely fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezébe jutását észleli, vesse össze a feltárt tényeket az iTrace-ben tárolt adatokkal. A CAR 2019-ben egyetértési megállapodást kötött az Europollal arról, hogy segítséget nyújt a tevékenységek végrehajtásában. A CAR ezen túlmenően iTrace-adatokat szolgáltatott az Interpol iARMS rendszere számára és segítette az Interpol abban, hogy azonosítsa az iARMS rendszerbe a tagállamok által feltöltött fegyvereket.

A CAR megfelelő intézkedéseket fog tenni annak a ténynek népszerűsítésére, hogy a projektet az Unió finanszírozza. Ezek az intézkedések az Európai Bizottság által kidolgozott és közzétett, az Európai Unió külső tevékenységére vonatkozó kommunikációs és láthatósági kézikönyvvel összhangban kerülnek végrehajtásra.

A CAR így biztosítani fogja az uniós hozzájárulás láthatóságát megfelelő márkaépítés és tájékoztatás útján, hangsúlyozva az Unió szerepét, biztosítva az uniós intézkedések átláthatóságát, és növelve e határozat okainak, az e határozathoz nyújtott uniós támogatásnak és e támogatás eredményeinek az ismertségét. A projekt keretében készült anyagokon jól látható helyen fel kell tüntetni az Unió zászlaját, a zászló helyes használatára és reprodukciójára vonatkozó uniós iránymutatásoknak megfelelően.

8. Módszertan és a nemzeti kormányzati partnerek számára nyújtott biztosítékok

Az iTrace fellépés során biztosítani kell a politikailag kiegyensúlyozott jelentéstételt. A CAR legfontosabb alapelveivel összhangban a fellépés keretében jelentést kell tenni a konfliktus sújtotta államokban a CAR helyszíni vizsgálatokat végző csoportjai által dokumentált tiltott hagyományos fegyverekről és az azokhoz szükséges lőszerkekről, függetlenül azok típusától és származási helyétől, valamint az e fegyvereket birtokló fél politikai hovatartozásától. A CAR tisztában van azzal, hogy azoknak a tagállamoknak a fegyver kivitelét, amelyek az átláthatóság érdekében nyilvánosságra hoznak bizonyos információkat, a nyilvánosság fokozottabb mértékben ellenőrizheti. A CAR ezért a lehető legnagyobb mértékben:

- a) elismeri a nyilvános adatszolgáltatásában azokat a tagállamokat, amelyek a nyilvánosság számára való átláthatóság biztosítása érdekében információkat bocsátottak az iTrace fellépés rendelkezésére, és
- b) gondoskodik arról, hogy az iTrace a nyilvános adatszolgáltatásában világosan megkülönböztesse az a) pontban említett tagállamokat azoktól az államoktól, amelyek következetesen nem segítik információszolgáltatás révén az iTrace keretében végzett vizsgálatokat.

8.1. A műveletek áttekinthetősége

A CAR a COARM előzetes jóváhagyását fogja kérni, mielőtt jelentős szerepvállalásba kezdene mindazon országokban, amelyekben korábban nem folytattak az iTrace keretében helyszíni vizsgálatokat, illetve iTrace képzéseket és mentori programokat. Minden ilyen kérelemben nagy vonalakban fel kell vázolni a CAR vizsgálatának célját, valamint ismertetni kell az adott ország tekintetében alkalmazni tervezett módszereket. E határozat elfogadásának időpontjában a következő országokban működtek már korábban iTrace programok: Afganisztán; Bahrein; Benin; Burkina Faso; Csád; Dél-Szudán; Egyesült Arab Emírségek; Egyiptom; Elefántcsontpart; Etiópia; Fülöp-szigetek; Gambia; Ghána; India; Irak; Izrael; Jemen; Jordánia; Kenya; Kongói Demokratikus Köztársaság; Közép-afrikai Köztársaság; Libanon; Líbia; Mali; Marokkó; Mauritánia; Mianmar; Nepál; Niger; Nigéria; Szaúd-Arábia; Szenegál; Szíria; Szomália; Szudán; Törökország; Tunézia; Uganda; és Ukrajna.

8.2. Az adatközlés tekintetében tapasztalható aszimmetria enyhítése

A CAR tudatában van annak, hogy a nemzeti kormányok által a nyomkövetési kérelmekre adott válaszban – amely a válaszadás megtagadásától a teljes körű nyilvánosságra hozatalig és a transzferre vonatkozó dokumentumok benyújtásáig terjedhet – szolgáltatott adatok mennyisége tekintetében tapasztalható eltérések azt eredményezhetik, hogy a tagállamok eltérő mértékben válnak átláthatóvá a nyilvánosság számára. A CAR törekszik arra, hogy a következők révén enyhítse az adatközlés tekintetében az iTrace által végzett jelentési tevékenységekben annak nyomán esetlegesen kialakuló aszimmetriát, hogy a nyomkövetési kérelmekre adott válaszok között a fent említett eltérések tapasztalhatók:

- a) az iTrace fellépés keretében bejelentett valamennyi olyan esetet, amelyben a tagállamok átlátható módon válaszoltak a nyomkövetési kérelmekre, olyan bevezető szöveggel látja el, amely adott esetben kifejezetten és kétséget kizáróan megerősíti az adott nyomkövetési kérelmek tárgyát képező transzferek jogszerűségét;

- b) az iTrace fellépés keretében bejelentett valamennyi olyan esetet, amelyben az államok nem válaszoltak a nyomkövetési kérelmekre, olyan bevezető szöveggel látja el, amely kifejezetten leszögezi, hogy „a nyomkövetési kérelemre adott válasz hiányában a CAR nem tud véleményt nyilvánítani a szóban forgó transzfer jogszerűségéről” (ezt nem lehet majd alkalmazni azokra az esetekre, amikor a tagállamok konkrét nyomkövetési kérelmekre adott válaszukban megindokolták, hogy miért nem tudnak azonnal vagy teljeskörűen válaszolni); és
- c) rendszeresen beszámol az Európai Külügyi Szolgálatnak minden olyan esetről, amikor a CAR a nyomkövetési kérelem kézhezvételét követő 28 napon belül nem kapott visszaigazolást az államoktól arra vonatkozóan, hogy nyomkövetési kérelmet kaptak. A CAR nyilvántartást fog vezetni a nyomkövetési kérelmek kézhezvételére vonatkozó, levél, fax, e-mail vagy telefonhívás formájában kapott valamennyi visszaigazolásról.

8.3. A nyomon követés folyamata

Teljes mértékben a tagállamokra van bízva, hogy az exportellenőrzésre és a bizalmas adatkezelésre vonatkozó nemzeti jogszabályaiknak megfelelően eldöntsék, hogy milyen módon válaszolnak a CAR által az iTrace projekt keretében benyújtott nyomkövetési kérelmekre.

A CAR eleinte a kormányok állandó New York-i ENSZ-képviselőit küldi a nyomkövetési kérelmeket elektronikus úton, eközben azonban, adminisztratív okokból, arra ösztöni a nemzeti kormányokat, hogy a fővárosukban jelöljenek ki kapcsolattartó pontot az iTrace fellépéssel történő jövőbeli kapcsolattartás céljából.

A nyomon követés folyamata a CAR 02.02 belső standard operatív eljárásai szerint történik, és a következő lépésekből áll:

- a) az adatrögzítéskor a hagyományos fegyverek és lőszereik nyomon követésével megbízott, helyszíni vizsgálatokat végző csoportok az adott fegyvereket, illetve lőszereket olyan jelöléssel látják el a fegyverekre vonatkozó, iTrace globális jelentési rendszerben, hogy azokat nyomon kell követni;
- b) a CAR nyomkövetési egysége megvizsgálja a helyszínen gyűjtött valamennyi egyéb adatot, és a CAR elemző egységével közösen benyújt minden, általa relevánsnak tartott további nyomkövetési kérelmet;
- c) a nyomon követésre kijelölt tételek tekintetében a rendszer automatikusan elvégzi a következőket: i. valamennyi tételhez hozzárendel egy-egy nyomkövetési kérelem-számot; ii. az ugyanazon országból származó, egy vagy több tételre vonatkozó nyomkövetési kérelmekből összeállít egy nyomkövetési kommunikációt; és iii. valamennyi nyomkövetési kommunikációt ellátja referenciaszámmal;
- d) a nyomkövetési kérelmek elküldésével kezdetét veszi a – például a tagállamokban végrehajtandó – nemzeti eljárások lefolytatására rendelkezésre álló 28 napos várakozási idő. E várakozási idő alatt a CAR termékeiben tilos a tétel közzététele vagy az arra való hivatkozás;
- e) ha a 28 napos várakozási idő leteltéig a nyomkövetési egység nem kap választ a nyomkövetési kérelemre, emlékeztetőt küldhet (e-mail vagy telefonhívás útján; valamennyi kommunikációról feljegyzést kell vezetni). Az emlékeztetővel nem kezdődik újabb 28 napos időszak;
- f) ha a nyomkövetési egység választ kap valamely nyomkövetési kérelemre, erről értesíti az illetékeseket, akik a nyomkövetési egységgel együtt megvitatják a kapott választ és döntenek a követendő eljárásról (pl. a válaszadó fél megválaszolta-e a CAR kérdéseit? Szükség van-e arra, hogy a CAR további intézkedéseket hozzon vagy pontosítást kérjen? Elküldheti-e a CAR a válaszadás jogával kapcsolatos értesítést?);
- g) amikor megkapja valamennyi kért pontosítást, a nyomkövetési egység összeállítja a válaszadás jogával kapcsolatos értesítést. Ez röviden összefoglalja a CAR kérelmére válaszul benyújtott információkat és fenntartásokat fogalmaz meg a hiányzó vagy a nem meggyőző információkkal kapcsolatban. A szövegnek szó szerint kell szerepelnie az iTrace-ben és a CAR egyéb termékeiben, és a lehető legkimerítőbben kell tartalmaznia a válaszadó által a nyomkövetési kérelem kapcsán nyújtott információkat. A nyomkövetési egység felülvizsgálat céljából továbbítja a szöveg tervezetét a nyomon követés kérelmezéséért felelős csoportnak. E csoport a szöveg kézhezvételekor írásbeli értesítést küld a nyomkövetési egységnek, a nyomkövetési egység pedig elküldi a válaszadás jogával kapcsolatos értesítést;
- h) a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés elküldésével kezdetét veszi egy újabb 28 napos várakozási idő, amely alatt a CAR felkérésére a válaszadó fél kiegészítéseket vagy módosításokat javasolhat a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés szövegét illetően;

- i) ha a válaszadó fél módosításokat javasol a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés szövegét illetően, a CAR módosítja a szöveget és újból elküldi az értesítést. Minden alkalommal, amikor a nyomkövetési egység újból elküldi az értesítést, újabb 28 napos várakozási idő veszi kezdetét. Ezt a folyamatot addig lehet ismételni, amíg a CAR megítélése szerint véget nem ér a konstruktív eszmecsere. A CAR nem kötelezhető arra, hogy a végtelenségig elfogadja a válaszadás jogával kapcsolatos értesítésre vonatkozó módosításokat;
- j) a válaszadás jogával kapcsolatos folyamat akkor ér véget, ha az érintett kormány arról értesíti a CAR-t, hogy a szöveg elfogadható a számára, vagy pedig ha a CAR úgy ítéli meg, hogy az érintett kormány által javasolt további módosítások nem indokoltak vagy feleslegesek. Ha a kormány kijelenti, hogy nem ért egyet a CAR-al, a CAR pedig úgy ítéli meg, hogy a felvetések nem indokoltak vagy feleslegesek, a CAR-nak a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés szövegében említene kell a kifogásokat;
- k) abban az esetben, ha zajlik a válaszadás jogával kapcsolatos folyamat és hamarosan sor kerül a közzétételre, a „szöveg lezárását” megelőzően két héttel a CAR közli a válaszadó féllel, hogy a szöveg lezárásának időpontját követően a szövegbe nem fognak bevezetésre kerülni további módosítások;
- l) amikor a nyomkövetési egység valamennyi módosítást és kiegészítést beépítette a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés szövegébe, felülvizsgálat céljából továbbítja a szöveg tervezetét a nyomkövetés kérelmezéséért felelős csoportnak. E csoport a szöveg kézhezvételekor írásbeli értesítést küld a nyomkövetési egységnek. A jóváhagyást követően a szöveg „lezárásra” kerül, és a válaszadás jogával kapcsolatos értesítés szövegébe nem lehet további módosításokat bevezetni. A továbbiakban ennek a szövegnek szó szerint kell szerepelnie a CAR valamennyi, erre az esetre hivatkozó nyilvános vagy nem nyilvános termékében. Elengedhetetlen ezért, hogy a válaszadás jogával kapcsolatos értesítések elküldését megelőzően a nyomkövetési egység és az érintett csoportok teljes egészében megállapodjanak a pontos szövegről; és
- m) ha valamely kormány a CAR nyomkövetési kérelmeire adott válaszában azonosítja a szállítói lánc következő elemét, a CAR új nyomkövetési kérelmet küld az adott félnek, a nyomkövetési folyamat pedig újraindul az a) ponttól.

8.4. Előzetes értesítés

A CAR előzetes értesítést küld az iTrace által közzétett dokumentumokban lényeges hivatkozással szereplő valamennyi félnek. Erre hivatalos kommunikáció formájában kerül sor, amelyet a soron következő dokumentum szerzője készít és amelyet a nyomkövetési egység küld el. Az előzetes értesítés ismerteti egyrészt, hogy a jelentés szerint milyen kapcsolat áll fenn a kormány és a másik említett szervezet között, másrészt pedig az adott ügyet, célja pedig a következők biztosítása:

- a) a CAR kellő gondossággal jár el a termékeiben szervezeteket illetően szereplő állítások vagy utalások kapcsán; és
- b) a CAR jelentéseiben foglalt információk pontosak és tisztességesek.

Az előzetes értesítések elküldését követően 28 napos várakozási idő veszi kezdetét, amely alatt a CAR felkérésére a címzettek ellenőrzik az értesítésben szereplő információk pontosságát és adott esetben kifogást emelnek. E 28 napos időszakban a CAR termékeiben tilos a tétel közzététele vagy az arra való hivatkozás.

9. Jelentéstétel

A CAR negyedévente szöveges jelentést készít. E jelentéseknek egyebek mellett valamennyi projekt tekintetében részletes információkat kell tartalmazniuk a jelentéstételi időszak folyamán végrehajtott tevékenységekről, a dátumokat és a nemzeti intézményeket is beleértve. A jelentésekben említeni kell továbbá azt is, hogy az iTRACE hány alkalommal konzultált a tagállamokkal.

A kutatási tevékenységek földrajzi hatálya, a megállapítások mennyisége és kategóriája, valamint az eredetük elérhető lesz online, az iTRACE valós idejű dashboardján.